

بررسی تحولات کنش‌های کارگری استان کرمان و تأثیر آن بر نظم امنیت (مطالعه موردی سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۹۵)

مجید گلپور^۱، ابوذر موسی پورعسکری^۲، وحید عضدی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۲/۲۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۱/۱۸

چکیده

رشد علم و تکنولوژی و پیدایش انقلاب صنعتی در جوامع انسانی موجب تغییر در شرایط کاری کارگران گردیده است و بالطبع کنش‌های کارگری را به دنبال دارد که استان کرمان هم با توجه به اینکه یکی از قطب‌های صنعتی و اقتصادی کشور می‌باشد از این امر مستثنی نمی‌باشد. این تحقیق با هدف بررسی تحولات کنش‌های کارگری استان کرمان سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۹۵ انجام گرفت.

روش به‌کار رفته در این مقاله از نوع تحقیقات توصیفی و تحلیلی بر پایه مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه با کارشناسان و متخصصان این امر در خلال سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ صورت پذیرفته است.

یافته‌های حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که کنش‌های گذشته از نظر نوع تعامل با کارفرما یا حکومت عمدتاً تقابلی بود اما در دهه‌های اخیر مذاکره و حل اختلافات رواج بیشتری یافته است. کنش‌های گذشته از نظر سیاست معطوف به رهایی طبقه کارگر و مبارزه با استثمار بود اما کنش‌های جدید به زندگی و کسب هویت می‌انديشند. از جمله مهم‌ترین کنش‌های کارگری که در اصل سیاسی نبوده ولی اگر بدرستی مورد بررسی قرار نگیرد می‌تواند رنگ سیاسی به خود گرفته و دارای پی‌آمدهای سیاسی شود کنش‌های کارگری است. هرچند در استان کرمان بر خلاف سایر استان‌های دیگر دارای انسجام و قدرت زیاد و تأثیرگذاری نیستند.

کلید واژه‌ها: اعتصابات کارگری، کنش‌های کارگری، استان کرمان.

۱- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت، ۰۹۱۳۳۰۸۰۲۰۵

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت، (نویسنده مسئول)، mosapoor5028432@gmail.com

۳- دانشجو دکترای اندیشه سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات ناجا، ۰۹۱۳۱۷۹۴۳۱۸ - vahidazodi@yahoo.com

مقدمه

وقوع انقلاب صنعتی^۱ در قرون اخیر و دخالت علوم و تکنولوژی در ساخت ابزارهای تولید، ضمن افزایش سرسام آور کمیت، کیفیت و تنوع در تولیدات و محصولات مورد نیاز جوامع بشری، پیچیدگی‌های خاصی را در تنظیم ارتباط فی مابین ابزار تولید، نیروی کار، سرمایه و مدیریت آن به وجود آورده است. با پیدایش نیروی کار صنعتی و بخش‌هایی از کارگری، از لحاظ شرایط کار، دستمزد^۲ انتظار می‌رفت که کنش‌های کارگری را به دنبال داشته باشد. نظام سرمایه داری مبتنی بر انقلاب صنعتی که بزرگ‌ترین هدف آن کسب درآمد بود نه کارگر باعث شد که سوسیالیست‌ها با مشخص ساختن بهره‌گیری‌های غیرعادلانه از کارگران و خطوط و جهات مظلومیت و استثمار آنان را در قرن نوزدهم ترسیم کنند و با انتشار بیانیه کمونیستی، طبقه کارگر^۳ و نقش آن را زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی مورد توجه و بهره‌برداری‌های بی سابقه قرار دهند. به طوریکه در آغاز قرن بیستم به موازات بروز تغییرات کمی و کیفی، بهبود وضع عمومی کارگران و سازمان‌های کارگری مورد توجه و امعان نظر کامل مسئولان امور کشورهای صنعتی و اقتصادی و در حال صنعتی شدن قرار گرفت. ایران در قرن سیزدهم هجری قبل از انقلاب مشروطیت پا به عرصه صنعتی شدن می‌گذارد به طوریکه خط تولید کبریت تبریز پیدا می‌شود و سپس به کشف معادن و صنعت چاپخانه می‌شود که در نتیجه سبب به وجود آمدن طبقه کارگر می‌گردد. تغییر جامعه و تبدیل آن به جامعه صنعتی در کشور در قبل و بعد از انقلاب صنعتی که تبدیل جماعت روستایی به جامعه شهری را به دنبال داشت و روی آوردن کارگران از شغل کشاورزی به صنعتی پدیده‌ای نسبتاً نوین بود که همگام با ظهور نظام کارخانه‌ای در کشور پدید آمد، تولید کارخانه و انبوه خط تولید و به کارگیری بخش عظیمی از کارگران به نوبه خود ضمن تغییرات اساسی در وضعیت اجتماعی، اقتصادی، امنیتی مشکلاتی را نیز برای کارگران در برداشته است. در مراکز صنعتی به دلیل وجود بحران اقتصادی، مشکلات مالی و مدیریتی، نارسایی بخش صنعت، عوارض خصوصی سازی، نارسایی نظام تأمین اجتماعی و بیکاری هر از چندگاه، حوادث و تنش‌هایی در محیط‌های کارگری بروز می‌کند. (عبدی، عباسی، طالب پور، ۱۳۸۸: ۴-۲). استان کرمان هم با وجود تعداد بیش از ۷۰ هزار کارگر نیز از این

1-industrial revolution

2-wage

3-worker category

امر مستثنی نبوده است. به طوری که آمار نشان می‌دهد به طور میانگین در سال ۱۳۹۴ بیش از ۶۰۰۰ مورد نارضایتی کارگری در استان صورت گرفته است، که مشکلاتی برای مسئولین و نهادهای امنیتی ایجاد کرده است. (www.goftareno.ir). علی‌رغم اقدامات و بهبودی‌های صورت گرفته از قبیل راه‌اندازی تشکل‌های کارگری، سندیکاها و اتحادیه‌ها همچنان دارای مشکلات کارگری می‌باشیم که کمتر به آن‌ها توجه شده یا اصلاً پرداخته نشده است. حال با توجه به توسعه صنایع استان و حجم بالای مسائل کارگری، اقتصادی لازم است با توجه به بسترهای مهیا، راهکارهایی ارائه گردد و به مسائلی که احتمالاً در آینده به تشدید اعتراضات و نهایتاً به بحران‌های کارگری تبدیل می‌گردد پرداخته شود. به طوری که امروزه استان کرمان به عنوان یکی از قطب‌های صنعتی و اقتصادی^۱ کشور به شمار می‌آید. استان کرمان از نظر تعداد کارگر رتبه ششم کشوری را دارد که بعد از استان‌های تهران، آذربایجان شرقی، اصفهان، خراسان رضوی و فارس جای می‌گیرد. تعداد ۴۰۰ هزار کارگر بیمه شده در استان وجود دارد و تعداد کارگران بیمه شده اجباری به ۲۷۰ هزار نفر می‌رسد. در حال حاضر بالغ بر ۶۷۰ هزار نفر کارگر در استان کرمان در واحد تولیدی کوچک و بزرگ مشغول به کار هستند. با وجود این سند می‌توان همه موارد و برنامه‌هایی را که در جهت بهبود جایگاه کارگران در جامعه دنبال و طراحی می‌شوند عملیاتی کرد. پیگیری عملیاتی کردن مطالبات^۲ کارگران باعث تبیین جایگاه کارگران در جامعه می‌شود. آمار و اطلاعات نشان می‌دهد از آن‌جا که نارضایتی کارگران علاوه بر این که موجب کاهش تولید و رکود اقتصادی می‌گردد و بهره‌وری را کاهش می‌دهد موجب بروز بحران‌های مختلف از جمله اعتصابات و تجمعات کارگری گردیده و در مواردی نهادهای امنیتی را در مقابل کارگران قرار می‌دهد. در صورت شناسایی علل و عوامل مؤثر در بروز نارضایتی‌ها می‌توان از ظهور و بروز آن‌ها جلوگیری کرد. در شرایط موجود، بحرانی‌ترین صنایع استان را معادن تشکیل می‌دهد. علاوه بر آن شیوه‌های مدیریتی هم متحول نگردیده است (www.irna.ir). هدف این تحقیق بررسی تحولات کنش‌های کارگری استان کرمان می‌باشد.

اهداف اصلی تحقیق

هدف اصلی پژوهش «بررسی جامعه‌شناختی کنش‌های جمعی کارگران کرمان در پنج سال اخیر» است.

اهداف فرعی

- شناخت عوامل ایجاد نارضایتی کارگران استان کرمان در سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۹۵؛
- توصیف کنش‌های کارگری در کرمان؛
- ارایه راهبردهایی به مسئولین و دست اندرکاران نظام کنترل اجتماعی بویژه نیروی انتظامی در خصوص اتخاذ شیوه‌های متناسب و اصولی.

سوالات تحقیق

- کارگران کرمان برای نشان دادن اعتراض و منافع خود چگونه کنش کرده‌اند؟
- تحولات ساختاری در چند سال اخیر چه روندی در کنش‌های کارگری داشته است؟
- این تحولات بر تغییرات کنش‌های کارگری چگونه موثر بوده است؟

فرضیه‌های تحقیق

- به نظر می‌رسد کارگران کرمان برای نشان دادن اعتراض و منافع خود به صورت مسالمت آمیز کنش کرده‌اند.
- به نظر می‌رسد تحولات ساختاری در چند سال اخیر بر کنش‌های کارگری استان موثر بوده است.
- به نظر می‌رسد این تحولات بر تغییرات کنش‌های کارگری موثر بوده است؟

مفاهیم تحقیق

- اعتصاب: عبارت است از خودداری ارادی و دسته جمعی کارگران از انجام دادن کار، که به منظور رسیدن به هدف‌های مشخصی صورت می‌گیرد، اما به معنی نقض همیشگی قرارداد نیست (توکلی خمینی، ۱۳۸۳: ۱۲۴).
- دستمزد: مزدی که به کسی در مقابل کار وی دهند. حق الزحمه، مکافات نیکی و بدی عبارت واقعی تر اینکه، مبلغی که کارگر پس از کسر مالیات بر درآمد، حقوق اتحادیه، بیمه تأمین اجتماعی و غیره از کارفرما می‌گیرد (فرد، ۱۳۶۳: ۹۵).
- مطالبات: خواستن چیزی یا حق خود را از کسی. طلب نمودن چیزی از کسی. خواستن چیزی از کسی: آدم زحرص گندم نان ناشده چه دید / با آدمی مطالبه نان همان کند(سجادی، دیوان، ۱۳۸۸: ۸۶۰).

مطالبه کردن؛ طلب کردن و خواستن چیزی یا حقی را از کسی: بقالی را درمی چند بر صوفیان گردآمده بود در واسط و هر روز مطالبه کردی. (گلستان)

ناراضی شغلی^۱: رضایت شغلی را عکس العمل مؤثر کارکنان نسبت به محیط کار دانسته‌اند. همچنین، رضایت شغلی به نگرش کلی فرد درباره شغلش اطلاق می‌شود. کسی که رضایت شغلی‌اش در سطح بالایی باشد به کارش نگرش مثبت دارد و کسی که از کارش ناراضی است، نگرش وی نسبت به کارش منفی است (عبدی، عباسی، طالب پور، ۱۳۸۸: ۸).

ستیز صنعتی^۲: مراد از ستیز صنعتی رابطه صاحبان صنایع و کارگران است که هم شامل شکل‌های ستیز و هم منابع آن می‌شود (www.atmqom.blogfa.com).

امنیت: امنیت مفهومی چندوجهی داشته و همزاد با مفاهیمی مانند قدرت، تهدید و آسیب است. تعاریف موجود در فرهنگ، امنیت را احساس آزادی از ترس یا احساس این که ناظر بر امنیت مادی و روانی است تعریف می‌کنند. ساده‌ترین تعریف یک مفهوم، تعریف آن با مفاهیم متضاد و مخالف آن است. از این جهت امنیت را می‌توانیم به معنی نبود ناامنی و ناامنی را خطر و وجود وحشت و تهدید در جامعه تعریف کنیم. ریشه لاتین کلمه امنیت (سکیوریتی^۳) و واژه (سکیوروس^۴) است که در لفظ به معنای «بدون دغدغه» است. واژه امنیت در کاربرد عام به معنای رهایی از مخاطرات مختلف است (حسن پور، ۱۳۹۱: ۴۳-۷۰).

امنیت داخلی^۵: گاه امنیت عمومی به عنوان امنیت داخلی نیز گفته می‌شود. امنیت داخلی به شرایط و وضعیت عاری از هر گونه تهدید و خطری برای افراد و شهروندان یک کشور اطلاق می‌شود. از نگاه دیگر، امنیت داخلی را وضعیت و شرایطی می‌دانند که افراد، گروه‌ها، نهادها، سازمان‌ها، موسسات و... یک جامعه با تهدید و خطری که موجودیت و هستی آن‌ها را با خطر روبرو کند مواجه نباشند. قالیباف معتقد است: سطح امنیت داخلی در عرصه سیاسی قابل طرح است و ناظر بر فراهم سازی بستر مناسب برای حفظ امنیت درونی حاکمیت است (قالیباف، ۱۳۸۶: ۷۴ به نقل از کتاب امنیت اجتماعی حسن پور).

- 1-Job Discontent
- 2-Industrial Warfare
- 3-Security
- 4-Secures
- 5-Internal Security

انواع اعتصاب

اعتصابات از نظر محتوا به سه دسته؛ اقتصادی، اجتماعی، سیاسی تقسیم می‌شوند. همچنین اعتصابات از نظر شکل به ۱۲ دسته تقسیم می‌شوند که عبارتند از: ۱- خرابکاری در محل کار؛ ۲- ناگهانی و غیر رسمی که بدون اجازه و تصویب سازمان‌های گارگری انجام می‌شود؛ ۳- گروگان‌گیری کارفرما و مدیران سطوح بالا؛ ۴- جلوگیری از استخدام؛ ۵- اشغال محل کار؛ ۶- اعتصاب همدردی؛ ۷- تحریم کار؛ ۸- کم کاری؛ ۹- خودداری از اضافه کار؛ ۱۰- تحصن یا اعتصاب نشسته؛ ۱۱- تهدید کننده. برای تهدید کارفرما اعتصاب می‌کنند؛ ۱۲- نوبتی که به صورت دست کشیدن از کار و انجام کار به صورت متناوب (توکلی خمینی، ۱۳۸۳: ۱۲۵).

انواع بخش‌های طبقه کارگری

در طبقه کارگر به دو بخش می‌توان اشاره کرد. ۱- اشراف کارگری (قشر بالای طبقه کارگر) که دارای مهارت‌ها و موقعیت راهبردی هستند؛ ۲- طبقه پایین کارگری که دارای مشاغل غیر تخصصی هستند.

انواع نا آرامی‌های صنعتی

انواع نا آرامی‌های صنعتی عبارتند از کم کاری، تظاهرات، خرابکاری، اعتصاب، بسته شدن کارخانه.

ویژگی‌های اساسی اعتصاب: خصلت دسته جمعی دارد یعنی تعداد کثیری از کارگران در آن مشارکت دارند. حرکت دسته جمعی آنان مورد توجه است حال هر قدر تعداد کارگران زیادتر باشد اعتصاب نیز در کارخانه بیشتر است. اعتصاب بایستی منجر به تعطیلی کارگاه شود این تعطیلی کاهش متفاوت و یا متصل در اینجا نیز نقش زمان مهم نیست. زیرا اعتصاب معمولاً آخرین راه کارگران برای حل مشکلات. اعتصاب بایستی دارای اهداف مشخص و معین باشند و بدنبال هدف خاصی دست به اعتصاب بزنند. اقدام به تعطیل کارگاه بایستی جنبه عمومی داشته باشد و کارگران به عمد تصمصیم خود (حتی با تحرک عوامل بیرونی) و بشکل اداری کار را تعطیل کنند. در مقابل تعطیل کارگاه که هنگام حوادث حتی و با طبیعی و یا توسط کارفرما رخ می‌دهد. تغییر کارگاه در زمان کارگران صورت گیرد یا اینکه حداقل در طول مدت خود به ساعات کاری نیز لطمه وارد سازد (www.mag-iran.com).

انواع امنیت

امنیت از لحاظ سطوح مختلف به امنیت عمومی، فردی، گروهی، ملی و بین المللی، داخلی و خارجی تقسیم شده و ابعاد متنوعی همچون معنوری، فردی، اجتماعی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، حقوقی، فرهنگی و غیره را شامل می‌شود. این دسته بندی‌ها از لحاظ مفهومی و نظری بسیار نزدیک و شبیه به هم هستند. به عبارت دیگر، هر یک از ابعاد، امنیت را از جنبه و رویکرد خاصی تعریف می‌کنند (حسن پور، ۱۳۹۱: ۷۴).

نقش اعتصابات کارگری بر امنیت

نقش کارگران در پیشگیری از آسیب‌ها و امنیت جامعه مهم است. جمعیت کارگری نیرو و ذخیره‌ای ارزشمند و سرمایه اجتماعی برای نظم و امنیت هستند. آگاه سازی و آموزش صحیح به این قشر و خانواده‌های کارگران باعث می‌شود خیلی از معضلاتی که امروز گریبان‌گیر جامعه شده حل خواهد شد. جامعه کارگری به جهت نقش ویژه‌ای که در توسعه کشور دارند برای دشمن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند. یکی از اهدافی که دشمن برای آن‌ها برنامه دارد کارگران هستند و باید آگاه سازی گسترده‌ای برای آن‌ها صورت گرفته و تهدیدات و آسیب‌های امنیتی پیش رو برایشان تبیین شود. وجود کارگران برای هر جامعه‌ای الزامی است زیرا اگر آن‌ها نباشند چرخ دنده‌های اقتصاد حرکت رو به جلو ندارند و این امر برای هر کشوری فلج کننده و ویران کننده است و امنیت را دچار تنش می‌کند. با توجه به منویات مقام معظم رهبری در خصوص اهمیت کارگران در رونق اقتصادی کشور و تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، تلاش کارگران و احساس مسئولیت آن‌ها در قبال کارهای محوله رمز موفقیت در بعد سیاست و امنیت بشمار می‌رود. پلیس همواره با تعامل سازنده و هدفمند با تلاشگران عرصه کار، سعی دارد در راستای ارتقاء امنیت اجتماعی جامعه تلاش کند. کارگران کانون اصلی امنیت اجتماعی هستند استفاده از عوامل قهرآمیز بر علیه کارگران به تجربه ثابت شده است که چندان دارای پایداری و دوام آن نبوده و همواره ثبات و پایداری امنیت در جامعه تنها از رهگذر نهادینه کردن آن در جامعه و احساس مشارکت و مسئولیت پذیری عمومی در قبال امنیت اجتماعی حاصل شده است. امنیت اجتماعی موجب جذب و کشش سرمایه‌های اقتصادی می‌شود. همواره پلیس با برقراری امنیت مطلوب توانسته است، نقش خود را به خوبی در راستای فعالیت صنعتگران خارجی و شرکت‌ها و کارگاه‌های تولیدی کارگران در قطب‌های مختلف صنعتی کشور ایفا کند. (www.news.police.ir)

مطالبات صنفی کارگری که در استان کرمان در سال‌های اخیر که شکل گرفته است دارای کنش‌هایی از سوی آن‌ها بوده است. و این کنش‌ها تأثیر ویژه‌ای در حوزه نظم و امنیت استان کرمان ایجاد کرده‌اند و باعث گردیده نیروی انتظامی را در مقابل این کنش‌ها قرار بدهد و تصمیم‌گیری مسئولین امر انتظامی را در اینگونه مواقع خیلی دشوار کرده است که آیا طبق قانون حق هر انسانی این می‌باشد که هر مطالبه یا درخواستی دارد به صورت اعتراض به مسئولین اعلام نماید؛ ولی از طرفی به علت بی‌تدبیری کارفرما، مدیران عامل کارخانه‌ها و شرکت‌های تولیدی چه در بخش خصوص و چه در بخش عمومی کرمان باعث بروز اینگونه مواردی در سطح جامعه گردیده و این کنش‌های کارگری باعث تسری به سایر صنوف کرمان شامل صنف فرهنگیان کرمان در سال‌های اخیر و صنف تاکسیرانان کرمان و تعدادی از پرستاران دانشگاه علوم پزشکی کرمان گردیده و خواه نخواه باعث می‌شود در دیگر ابعاد مثل سرقت‌هایی که توسط بعضی از همین قشر کارگر به علت مشکلات مالی صورت می‌گیرد انجام پذیرد و یا خشونت‌های اخلاقی کارگران با خانواده‌هایشان که منجر به تشکیل پرونده در حوزه‌های مشاوره و مددکاری نیروی انتظامی گردیده و باعث اطاله دادرسی در دادرسی‌های کرمان گردیده است و کنش‌های کارگری که در استان کرمان صورت گرفته و در بعضی مکان‌ها موجب گردیده که نیروی انتظامی جهت پوشش امنیتی در محل حاضر گردد. مثل مطالبات کارگری در شهرستان‌های بم، سیرجان و شهربابک و از طرفی با توجه به بررسی علمی که صورت گرفته است قابل قبول نمی‌باشد که همه بار مسئولیت اعتصابات کارگری به دوش نیروی انتظامی انداخته شود و این امورات باعث تحمیل هزینه‌های مالی برای ناجا گردیده است که اعزام نیرو در محل و سوخت خودروها و سایر اموراتی که ناجا جهت پیشگیری انجام می‌دهد (www.news.police.ir).

پیشینه تحقیق

بررسی پیشینه تحقیق، توانایی محقق را در انتخاب اطلاعات مهم و ارتباط آن‌ها با یافته‌های تحقیق، نشان می‌دهد و چارچوبی برای اجرای تحقیق، فراهم می‌آورد و دانش موجود را درباره موضوع مورد بررسی بیان، و کمبودهای آن را مشخص می‌کند. بر همین اساس در ادامه به تعدادی از پژوهش‌های مرتبط با موضوع تحقیق اشاره می‌نمایم.

- یک مورد پایان‌نامه فوق لیسانس دانشکده اقتصاد به عنوان اعتصابات عمومی در جریان انقلاب اسلامی (۵۷) بوده که از نظر موضوعی این مطالعه با کار ما در اینجا اساساً متفاوت

می‌باشد چون اعتصاب را از جنبه سیاسی آن و نقش آن در وقوع و پیروزی انقلاب بحث کرده است. بنابراین با کار ما بی ارتباط بوده و قابل استفاده نیست.

- کتاب جامعه شناسی صنعتی تدوین نیره توکلی، خمینی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور، سال ۱۳۸۸ که در ۱۲ فصل تدوین گردیده است. در فصل اول جامعه شناسی صنعتی و ستیز صنعتی و نظریه‌های عملی در این زمینه را شرح داده و در فصول بعدی به بحث سرمایه داری، انواع تعاریف در حوزه صنعتی، اتحادیه‌ها، شغل، کار و تاریخچه اعتصابات در کشورهای اروپایی، انواع اعتصاب اشاره کرده و در بخش هشتم کتاب مهم‌ترین بحران علل اعتصاب کارگران را تقاضا برای افزایش دستمزد، درخواست کاهش ساعت کار، اعتراض به علت درخواست تضمین شغلی، درخواست کاهش ساعت کار، اضافه کاری، اعتراض به نارسایی‌های موجود در مقررات تأمین اجتماعی اشاره می‌نماید.

- آقایان عبدی، توحید، عباسی، میرزا، طالب پور، محمد رضا در فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال چهارم، بهار ۸۸ شماره ۱ از ۸۷ تا ۹۷ با عنوان: عوامل موثر بر اعتراضات کارگری استان یزد در سال ۱۳۸۱-۱۳۸۵ عوامل اصلی اعتراض اصناف را در مراکز صنعتی به دلیل وجود بحران اقتصادی، مشکلات مالی و مدیریتی، نارسایی بخش صنعت، عوارض خصوصی سازی، بیکاری و نارسایی تأمین اجتماعی اشاره می‌نمایند.

- سلیمی، موسی، در مقاله‌ای با عنوان: نقد و بررسی کتاب رشد و زوال اعتصاب کارگری در ایران اثر لاجوردی، حبیب، صدقی، ضیاء، در فصلنامه علوم اجتماعی، اردیبهشت. خردادماه ۸۲ شماره ۶۸ و ۶۷ از ۶۲ تا ۶۶ پیدایش اتحادیه- ملاک ارزیابی قرار داده و به بررسی سیر تحولات اعتصاب کارگری از ۱۲۸۵ تا ۱۳۴۲ می‌پردازد و در این مجله و نقد کتاب فوق چگونگی شکل‌گیری اعتصاب کارگری در اواخر دوره قاجار می‌پردازد و بیان می‌نماید در زمان استقرار سلطنت مشروطه اتحادیه کارگری هم مجدد شروع به رشد و شکوفایی نمودند و مجدد در دوران رضا شاه گرایش وی به خودکامگی باعث رکود توسعه سیاسی و سرکوب اعتصابات و اعتصاب‌های کارگری در ایران شد.

- نقل قول از پژوهشگر ادوارز در سال (۱۹۸۱) در کتاب جامعه شناسی صنعتی اثر

۴۷

مولف: نیره، توکلی خمینی، تهران، انتشارات پیام نور، سال ۱۳۸۸ علل اعتصابات اصناف بصورت دراز مدت در امریکا را تضمین منافع بر حق می‌داند و این اعتصابات به صورت تظاهرات صرف یا تمهیدات غیر مستقیم اعمال فشار سیاسی نبوده است. جنگ بر سر اداره محل کار بوده است. ولی تنها فاکتور اعتصاب منافع بر حق نمی‌باشد سایر فاکتورها هم مانند امکانات اداری، حقوق و... نقش بسزایی در شروع مطالبات صنفی دارند.

- نقل قول از پژوهشگر کورپی و شالف در سوئیس در دهه ۱۹۷۰ در کتاب جامعه شناسی صنعتی اثر مولف: نیره، توکلی خمینی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور، سال ۱۳۸۸ علل اعتصاب‌های غیر رسمی در سوئد را که افزایش یافته‌اند با بالا رفتن میزان بیکاری و تورم ارتباط می‌دهد. پس سهم طبقه کارگر در حوزه سیاسی هر چه که باشد. در هر حال بافت اقتصادی تأثیر خود را در بروز اعتصاب‌ها خواهد گذاشت.

- نوذر امین صارمی در پایان نامه خود تحت عنوان بررسی تحولات کنش‌های کارگری ج.ا. ایران در سال ۱۳۹۰ دانشگاه علامه طباطبایی ضمن توضیح اعتصابات به بررسی عوامل تأثیرگذار بر کنش‌های کارگری به عنوان مسئله اصلی تحقیق پرداخته و به این نتیجه دست یافته است که تحولات ساختاری در چند دهه اخیر در ایران باعث کنش‌های کارگری به سمت کنش‌های مسالت جویانه گردیده است. این پایان نامه نیز مستقیماً قابل استفاده نبوده است.

- بنفشه رنجی در مقاله‌ای تحت عنوان اعتصاب کارگری ریشه در مطالبات صنفی در اردیبهشت ۱۳۹۰ شماره ۲۲۶ در مجلات تخصصی دانشکده علوم سیاسی در مجله خود چندین سؤال را مطرح کرده است. ۱. به نظر شما مطالبات جامعه کارگری چه تفاوتی با مطالبات کل جامعه دارد. ۲. به نظر شما نقش اتحادیه‌های، اصناف، تشکل‌های کارگری تا چه اندازه در تحقق مطالبات کارگران موثر بوده است. ۳. علت قدرت نگرفتن تشکل‌های کارگری در ج.ا. چیست و در توضیح و پاسخ به این سئوالات گفته است طبقه کارگر بخشی از کل جامعه است و بخشی از مطالباتشان می‌تواند منطبق با خواسته‌های عموم جامعه باشد و بیان نموده تشکل‌ها می‌توانند کارگران را برای کسب جایگاه بالاتر و سهم بیشتری در مشارکت اجتماعی بسیج کنند و هر حرکت دسته جمعی معمولاً نتیجه بهتری برای کارگران دارد. و تشکل‌های و سندیکاهای کارگری بهتر می‌توانند مشکلات قشر کارگری و مطالبات صنفی آن‌ها را به گوش مسئولان و تصمیم‌سازان برسانند. و در آخر نقش رسانه ج.ا. را در انعکاس مطالبات صنفی کارگران موفق ندانسته است. و نقدی که من به عنوان پژوهشگر دارم این می‌باشد که بیشترین مطالبات صنفی، قشر کارگران در جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. ولی صدا و سیما نقش موثری در خصوص مطالبات آن‌ها در جامعه ایفا نکرده است.

- یک مورد پایان نامه دکتری اقتصاد بحث عنوان کارگر - کارفرما نیز موجود است که بررسی نظری بوده به موضوعاتی همچون تغییرات روابط کار و کارفرما - تاریخچه - محیط اقتصادی و اجتماعی نیروی کار - توزیع عادلانه درآمد و جمعیت فعال - بازار

کار- مزد - علل برخوردها و تنظیم روابط کارگر و کارفرما، شیوه‌های روانی و معنوی حل تضادها پرداخته است. این پایان نامه نیز مستقیماً قابل استفاده نبوده.

- معصومه سیف افجه‌ای (دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی) در مقاله‌ای تحت عنوان اعتصاب و کنش‌های کارگری در فرانسه در بهمن ماه ۱۳۷۴ شماره ۹۸. در این مقاله بحث مذاکره دولت فرانسه با رهبران سندیکاها را مطرح و در نتیجه‌گیری خود بحران اجتماعی ماههای آخر سال ۱۹۹۵ فرانسه را بطور قطع ریشه در سال‌های پیش به شمار می‌آورد و چنین بحران گسترده‌ای ممکن است نیز ادامه داشته باشد و می‌گوید اعتصاب توسط دولت راستی به شدت تحریک می‌شود. البته تحریکات ساختاری دموکراسی فرانسه نیز در این امر مقصر بوده است.

- سپیده تیموری در مقاله‌ای تحت عنوان اعتصاب کارگری در ایران: فرازها و فرودها در مجله نور: گزارش «اردیبهشت ۱۳۸۲ - شماره ۱۴۶ صفحه - از ۱۳ تا ۱۷» اعتصابات کارگری، به خصوص اعتصابات کارگران صنعت نفت علیه شرکت نفت ایران و انگلیس در سال ۱۳۰۱ را بیان می‌نماید که انگلیس‌ها را بر آن داشت که تا از رژیم خود کامه حمایت نمایند تا از نفوذ کمونیسم^۱ به داخل ایران جلوگیری کنند اشاره می‌نماید. و اصل موضوع اعتصاب و فراز و فرود آن را از ۸ آبانماه سال ۱۳۰۴ که رضا خان به سلطنت رسید مورد بررسی قرار می‌دهد که این مقاله جزء کوچکی از آن در تاریخچه اعتصابات در ایران مورد استفاده در این پژوهش قرار گرفته و کاربردی در اصل پژوهش ندارد.

- آقایان علی منوچهری و مهدی احمدی در مقاله‌ای تحت عنوان اعتصابات کارگری دوره نخست وزیری دکتر مصدق در مجله: پیام بهارستان «دوره دوم، پاییز (۱۳۸۸) - شماره ۵) صفحه - از ۳۶۹ تا ۳۹۸ با تکیه بر اسناد آن دوره (سال ۱۳۳۰ ش) به این اعتصابات که اوج آن در سال ۱۳۳۰ است اشاره دارد و تظاهرات عظیم توده‌ای در دی و بهمن ماه سال ۱۳۲۹ش از سوی جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق و مساجد برپا شده شرح می‌دهد و اشاره‌ای به اعتصابات کارگران نفت آبادان، چیت سازی تهران، سینمای تهران، شهرداری تهران، پارچه بافی تهران، صنعت نفت کرمانشاه و پارچه بافی مازندران دارد و در نتیجه گیری اعتصابات. اخراج کارگران از کارخانه‌ها و درگیری فیزیکی و تنش و دودستگی‌هایی را که بین آن‌ها بوجود آمد شرح می‌دهد.

مبانی نظری پژوهش

تامپسون و فالچر^۱ که اعتصاب را پیامد ستیز منافع می‌دانند، به دگرگونی ساختار قدرت و ارتباطات در فرایند صنعتی شدن توجه دارد. از نظریه پردازان این دیدگاه تامپسون (۱۹۶۸)، به نقل از الدریدج و همکاران، (۱۹۹۱) است. تامپسون بخشی از عوامل کنش جمعی کارگران بریتانیایی را در حقوق سنتی آنان بر زمین، کار و نان و در چارچوب «اقتصاد اخلاقی» قرن هیجدهم می‌جوید و بخشی از عوامل را مربوط به این می‌داند که گسترش بازارها و ظهور نظام کارخانه‌ای و گسترش شهرنشینی به نظر کارگران تهدید کننده می‌آمده است. وانگهی، با گذشت سال‌های قرن نوزدهم، منافع طبقه کارگر به شکل جلوه‌های تازه‌ای از آگاهی و عمل بیان می‌شد. این جلوه‌های تازه واکنشی بود در برابر تقاضاها و فشارهایی که سرمایه داری صنعتی بر کارگران تحمل می‌کرد (توکلی خمینی، ۱۳۸۳: ۱۲۹). نظر فالچر نظریه جنبش کارگری را تایید می‌کند، اما وجود ستیز صنعتی را در همان زمان توضیح نمی‌دهد. در هر حال، چنانکه گفتیم، فالچر برای تبیین ستیز صنعتی در سوئد، نظریه اتحادیه‌ای را نقطه آغاز بهتری می‌داند. اما می‌گوید که اتحادیه‌گرایی نیز ممکن است به تناقض‌های درونی خود بینجامد. زیرا مشکلات مربوط به ستیز بخش جدانشدنی نظامی است که وابسته به همکاری سازمان‌های قدرت است. در این صورت، اگر یکی از گروه‌های همسود فقط بخواهد منافع خودش را به پیش ببرد تعاون آینده به خطر خواهد افتاد. اتحادیه‌ای که دولت یا کارفرمایان بتوانند خواسته‌های آن را دقیقاً تنظیم کنند از اعضای خودبیگانه خواهد شد و نارضایتی ایجاد خواهد کرد (توکلی خمینی، ۱۳۸۳: ۱۲۸).

اسمیت و تافلر^۲ معنای تقسیم کار فنی، که فرایند تولید^۳ را توصیف می‌کند اسمیت در سال ۱۷۷۶ به کار برده است این تقسیم کار و تخصصی شدن حاصل تقسیم جزء به جزء کار به صورت عملیاتی است که کارگران جداگانه انجام می‌دهند. اسمیت کاربرد این روش را برای بالا بردن بازده کار توصیه می‌کرد، زیرا معتقد بود که تکرار بی پایان یک کار ساده بر مهارت کارگران می‌افزاید. شاید بتوان گفت که برجسته‌ترین نظریه پردازی که پس از انقلاب صنعتی درباره شیوه سازماندهی کار و مدیریت در صنعت آثاری عرضه کرده آدام اسمیت (۱۷۹۰-۱۷۲۳) است. این مر اسکاتلندی، که در زمره

1-Thopsom & Falcher

2-Smith & Taffler

3-Production

اقتصاددانان سیاسی به شمار می‌آید، در سال ۱۷۷۶ کتابی نوشت به نام ماهیت و علل ثروت ملل. این کتاب نه تنها بحث مهمی درباره تقسیم کار در جامعه را در بر دارد، بلکه جامعه‌شناسی توسعه اقتصادی و رشد شهرک‌ها و شهرها نیز هست (دانکین میچل، ۱۹۷۹)، اسمیت در این کتاب، در فصل مربوط به تقسیم کار، زمینه را برای معرفی آنچه بعدها به نام فرایندهای همجای خطی معروف شد فراهم آورده است. اسمیت درباره تقسیم کار در صنعت میخ‌سازی با نظر مساعدی گفتگو کرده است. وی از صنعتگر میخ‌سازی سخن می‌گوید که کار میخ‌سازی را به هیجده عمل مختلف تقسیم کرده است. این جدایی عملیات به‌کارگران امکان می‌داد که حواسشان را فقط به یک کار معطوف کنند و بدین ترتیب تعداد میخ‌هایی را که می‌شد در عرض یک روز ساخت به نحو چشمگیری افزایش می‌داد. اسمیت بر اهمیت وجود دستگاه‌های مناسب برای تسهیل کار نیز تأکید کرده است. (توکلی خمینی، ۱۳۸۳: ۱۱). اولین تافلر در کتاب موج سوم نظریه‌ای می‌نویسد: مفهوم سنتی کار متعلق به زمان آدام اسمیت و کارل مارکس^۱ بود... اما زمان جدید علاوه بر کوچک‌تر کردن واحدهای تولیدی... و دگرگون ساختن خصلت واقعی کار، می‌تواند میلیون‌ها انسان را از ادارات و کارخانه‌ها آزاد کرده و به مأوای اصلی‌شان که از ابتدا به آن تعلق داشته‌اند یعنی خانه بازگردند به عبارتی «در حالی که در گذشته تکنولوژی صنعتی جایگزین نیروی جسمانی کار آدمی می‌شد، یعنی ماشین‌هایی که جایگزین زور و بازوی آدمی می‌گردید، تکنولوژی‌های جدید کامپیوتری نوید می‌دهند که جایگزین اندیشه‌ی آدمی شوند... ما در حقیقت در حال ورود به دوره‌ی جدیدی در تاریخ هستیم، دوره‌ای که ماشین آلات در فرایند ساخت و انتقال کالاها و دادن خدمات جایگزین آدمی می‌شود و این منجر به کاهش کارگران و بیکاری گسترده می‌شود». از این دید با توسعه‌ی اتوماسیون و رشد بیکاری در کشورهای صنعتی و اشکال پیچیده‌تر تولید، شاهد تحولات سریع و برگشت‌ناپذیری در روابط کارگر و کارفرما هستیم، اکثر کارگرانی که در اثر پیشرفت تکنولوژیک از کار بی‌کار می‌شوند به صفوف اعانه‌بگیران دولت می‌پیوندند (<http://pajoohe.com>).

۵۱

امیل زولا^۲ رمان‌نویس فرانسوی (۱۹۰۲ - ۱۸۴۰)، است. وی به ویژه در رمان‌های ژرمینال و آسوموار، مسائل طبقه کارگر را بررسی کرده و تصویر گویای از زندگی کارگران فرانسه ارائه داده است. ساعات طولانی کار، مزد ناچیز، رفتار اهانت‌بار کارفرما

1-Carl Marx
2-Emile Zola

و ناامنی شغلی از ویژگی‌های زندگی کارگران در آن زمان است. معدنچیان رمان ژرمینال تقریباً هرگز روشنایی روز را نمی‌بینند. چون سحرگاه پیش از روشن شدن هوا، به اعماق معدن ذغالسنگ می‌روند و شامگاهان، که هوا کاملاً تیره شده است، به کومه‌های خود باز می‌گردند. آثار نویسندگان و روشنفکرانی چون امیل زولا در افزایش آگاهی کارگران تأثیر بسیار داشت (توکلی خمینی، ۱۳۸۳: ۱۵).

دان لا بوتز در نظریات خودش می‌گوید، کارگران راه آهن مکزیک با از خودگذشتگی، در برابر نیروهای جهانی سازی و نئولیبرالیسم ایستادند و برای حفظ شغل خود، قرارداد دسته‌جمعی، دستمزد و بهبود شرایط کار دست به اقداماتی جدی زدند و دولت مکزیک مطابق با سیاست بانک جهانی برای ترویج خصوصی سازی در سراسر جهان، در جریان خصوصی سازی‌های جدید، را به کنسرسیومی واگذار کرد که شامل چنین شرکت چند ملیتی امریکایی و مکزیکی است (لوپزگوستاوو، ۱۳۹۴: ۳).

ترنر هرچند هر اعتصابی خسارات مالی دربر دارد؛ اما بیشتر کارفرمایان و وسایل ارتباط جمعی درباره میزان خسارات اقتصادی آن غلو می‌کنند. در حقیقت بیشترین هزینه‌های صنعتی شامل سوخت، دستمزد نیرو و مواد هستند که در طول اعتصاب از بین نمی‌روند. به علاوه اغلب پس از پایان اعتصاب، تولید تلف شده جبران می‌شود (این امر تاحدی ناشی از بهتر شدن روحیه کارگران است). در بعضی موارد اعتصابات در دوره‌های رکود که محصولات به هیچ طریقی به فروش نمی‌رسند رخ می‌دهد؛ یعنی زمانی که نیازی به تولید نیست و مدیران بیشتر تمایل دارند به کارگزارانشان فشار بیاورند تا آن‌ها اعتصاب کنند (همدانی، ۱۳۹۳: ۱).

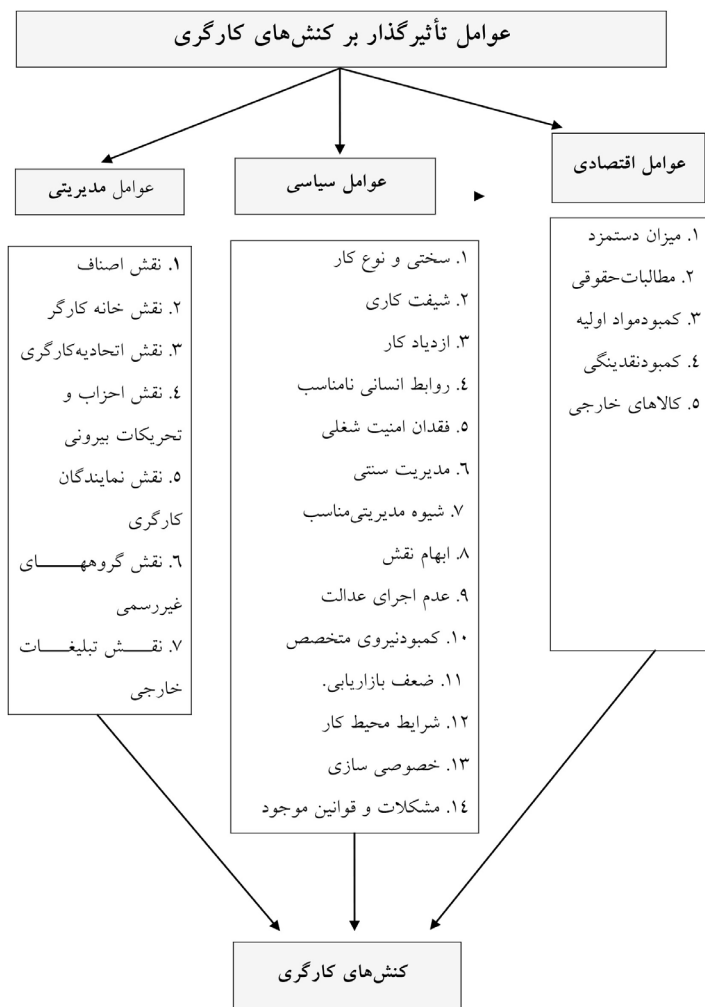
بیتریس وب و سیدنی دو تن از سوسیالیست‌های اولیه انگلیسی در خصوص اتحادیه‌های کارگری در انگلستان استدلال کرده بودند که سازمان‌های حرفه‌ای نامتمرکز کارگران اصولاً مبتنی بر اصل دموکراسی هستند، لیکن با پیدایش تمایل به تمرکز در اتحادیه‌های کارگری به سازمان‌های بوروکراتیک دارای سلسله مراتب تبدیل می‌شوند. با این حال گرایش به تمرکز در اتحادیه‌های کارگری پس از جنگ جهانی اول مورد حمله شدید سندیکالیست‌ها و هواداران جنبش شوراها کارگری در درون نهضت انقلابی کارگران قرار گرفت. اهداف داخلی اتحادیه‌های کارگری بهبود وضع اقتصادی اعضا، تأمین معاش، افزایش دستمزدها، پیشگیری از بیکاری و مساعدت در زمان نیاز و اضطرار بود. در برخی موارد افزایش سطح آموزشی و فرهنگی کارگران نیز از اهداف اتحادیه‌ها

به شمار می‌رفت. تأمین آزادی‌های سیاسی و شرکت در فعالیت‌های حزبی از اهداف عمده اتحادیه‌ها بوده است. سیاست دستمزدها خود به نحو فزاینده‌ای به مسئله سیاسی در سطح ملی تبدیل می‌گردید. با این همه فعالیت اتحادیه‌های کارگری در پی اعمال نفوذ بر سیاست اجتماعی حکومت بر آمدند (بشیریه، ۱۳۷۴: ۱۷۶).

نمودار ۱. الگوی تحقیق

روش‌شناسی تحقیق

در پژوهش حاضر از روش توصیفی و با هدف کاربردی است، ابزار گردآوری اطلاعات داده‌های اسنادی و کتابخانه‌ای، سایت‌های اینترنتی، پیرامون بررسی علل اعتصابات کارگری در استان کرمان در خلال سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ و چالش‌های

امنیتی آن است.

یافته‌های تحقیق

یکی از عوامل بسیار مهم در بقاء نظام یک کشور وجود نیروهای انسانی قوی و کارآمد، متناسب با وضعیت، اقتصادی، سیاسی، در بخش صنعت می‌باشد که باعث پیشرفت و توسعه سیاسی و اقتصادی یک کشور می‌شود. با توجه به تغییراتی که در عرصه سیاسی کشور که شاهد آن بودیم. برای ایجاد فضای مطلوب و موثر برای کارگران به دنبال رفع نیازها و مطالبات آن‌ها باید باشیم تا بتوانیم گام‌های موثری را برای جامعه کارگری کرمان برداریم. پرداخت مطالبات کارگران همدلی و هم‌زبانی با دولت را تقویت می‌کند. پرداخت مطالبات کارگری موجب تقویت همدلی و هم‌زبانی میان قشر کارگر و دولت است. مردم ما همیشه گوش به فرمان نظام و دولت‌ها بودند امیدواریم دولت نیز با اعتمادی که مردم به او کردند در جهت تحقق خواسته‌های کارگران گام بردارد. برای ایجاد همدلی میان دولت و ملت باید اعتماد متقابل میان آن‌ها وجود داشته باشد، متأسفانه دولت‌ها پس از روی کار آمدن وعده‌هایی که به مردم داده‌اند را فراموش می‌کنند و این موجب سلب اعتماد مردم از آن‌ها می‌شود. کارگران نیز جدا از بدنه مردم نیستند، همانطور که دولت به گردن ما حق دارد ما نیز به گردن دولت حق داریم و خواستار پرداخت مطالبات خود هستیم.

گزیده‌ای از کنش‌های کارگری استان کرمان در بین سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۱:

اعتصاب کارگران منطقه ویژه اقتصادی سیرجان در اردیبهشت ۹۱ به علت عدم پرداخت حقوق (www.pishvand.com).

- اعتصاب کارگران گل گهر سیرجان در مردامه ۱۳۹۱ به علت عدم پرداخت حقوق (www.jonge-khabar.com).

- اعتصاب کارگران گل گهر سیرجان در مهرماه ۹۱ عدم پرداخت حقوق (www.etehadbinalmelali.com).

- اعتراض کارگران جایگاه سوخت در اسفندماه ۹۱ به علت عدم پرداخت حقوق (www.iran-nabard.com).

- اعتصاب کارگران ذوب مس خاتون اباد شهربابک در اردیبهشت ۹۲ به علت عدم پرداخت حقوق (www.brwska.net).

- اعتصاب ۷۰ نفر از کارگران روستای باغ فخر وئییه و تلغه چهار شهرستان بافت مقابل

استانداری کرمان در ساعت ۱۰:۴۵ مورخه ۱۳۹۳/۲/۲۹ به علت تعطیلی معدن روستا و بیکار شدن (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۳۰ نفر از کارگران و کشاورزان شهرستان ارزوئیه مقابل استانداری کرمان در ساعت ۱۱:۰۰ مورخه ۱۳۹۳/۳/۳ به علت پلمپ پمپ آب کشاورزی توسط اداره منابع طبیعی (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۱۵ نفر از کارگران روستای کشکویه از توابع شهرستان رفسنجان مقابل استانداری کرمان در ساعت ۸:۲۸ مورخه ۱۳۹۳/۳/۱۹ به علت عدم تعهد پیمانکار نسبت به مطالباتشان (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۴۰ نفر از کارگران شرکت کرمانیت کرمان مقابل استانداری در ساعت ۱۱:۵۵ مورخه ۱۳۹۳/۴/۲۱ به علت عدم پرداخت حقوق و مزایا (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۱۵ نفر از کارگران و اهالی شهرستان ریگان مقابل استانداری کرمان در ساعت ۹:۵۳ مورخه ۱۳۹۳/۴/۲۴ به علت عدم رضایت از عملکرد فرماندار شهر (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

اعتصاب ۱۵ نفر از کارگران شرکت ورق سازی کرمانیت مقابل استانداری در ساعت ۸:۲۲ مورخه ۱۳۹۳/۵/۵ به علت عدم پرداخت حقوق (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب مجدد ۳۰ نفر از کارگران شرکت کرمانیت کرمان مقابل استانداری در ساعت ۸:۱۰ مورخه ۱۳۹۳/۵/۲۶ به علت عدم حقوق و مزایا (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۱۵ نفر از کارگران جهاد کشاورزی کرمان مقابل استانداری در ساعت ۱۰:۵۰ مورخه ۱۳۹۳/۶/۳۱ به علت عدم پرداخت حقوق (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).
- اعتصاب ۲۰ نفر از کارگران شرکت فرو آلیاژ آومینیوم سه راهی بخش راین مقابل دفتر امام جمعه کرمان در ساعت ۸:۳۹ مورخه ۱۳۹۳/۷/۲۹ به علت تعطیلی کارخانه (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۴۰ نفر از کارگران شرکت معدن اسفندقه شهرستان جیرفت مقابل استانداری کرمان در ساعت ۱۰:۴۸ مورخه ۱۳۹۳/۸/۵ به علت عدم پرداخت حقوق (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۲۰ نفر از کارگران شهرستان کرمان مقابل اداره کار کرمان در ساعت

۱۱:۰۸ مورخه ۱۳۹۳/۱۰/۲۱ به علت عدم پرداخت حقوق (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب مجدد ۴۰ نفر از کارگران شرکت معدن اسفندقیه شهرستان جیرفت مقابل استانداری کرمان در ساعت ۱۰:۴۸ مورخه ۱۳۹۳/۱۰/۲۸ به علت تعطیلی معدن و بیکار شدن (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۱۵ نفر کارگران شرکت گاز کرمان مقابل استانداری در ساعت ۱۰:۳۹ مورخه ۱۳۹۳/۱۲/۷ به علت پایین بودن اجرت کار.

- اعتصاب ۴۰۰ کارگر شرکت معدن جو زرنند، کارگران اخراج شده بعد از تعطیلی معدن به خاطر پرداخت بیمه بیکاری در فروردین ماه ۱۳۹۴ مقابل فرمانداری تجمع کردند (www.dolatabahar.com/telex).

- اعتصاب کارگران شرکت صنعتی و معدنی آریا ناران سرچشمه تیرماه ۱۳۹۴ مقابل فرمانداری رفسنجان تجمع کردند بنا به گفته این کارگران، آن‌ها هنوز حقوق و مزایای خود را از یک سال پیش دریافت نکرده‌اند (www.kaleme.com).

- اعتصاب و تجمعات اعتراضی منطقه بم. اعتصاب و تجمعات کارگران کارخانه‌های منطقه خودرو سازی ارگ جدید بم (کرمان موتور، مدیران خودرو، قوام‌حکره) در تیرماه ۱۳۹۴ در اعتراض بر عدم ورود وسایل نقلیه به پارکینگ کارخانه و ساعات کاری (www.rahekargarnews.wordpress.com).

- اعتصاب ۴۰۰ نفر از کارگران کارخانه گندله‌سازی شرکت سنگ‌آهن گل‌گهر سیرجان، این اعتصاب پس از آن شکل گرفت که در نتایج آزمون استخدام گندله‌سازی، تنها ۴۰ نفر از کارگران سابق پذیرفته شده‌اند و سایر کارگران و تکنسین‌های مجتمع پذیرفته نشده‌اند و اخراج می‌شوند. در تیرماه ۱۳۹۴ مقابل واحد اداری شرکت گل‌گهر (www.sedayemellat.ir).

- اعتصاب کارگران پالایشگاه مس خاتوان آباد سرچشمه در مورخه ۹۴/۴/۲۰ بدلیل عدم استخدام و عدم پرداخت حقوق (www.rah dana.com).

- اعتصاب کارگران شیفت صبح معدن چشمه پودنه استان کرمان، شهرستان کوهبنان در مورخه ۳۱ شهریورماه ۱۳۹۴ در محوطه معدن برای تاخیر در پرداخت چند ماه مزد خود (www.mojahedin.org).

- اعتصاب کارگران خدماتی و تعدادی از کارمندان اداری شهرداری جیرفت در اذرماه ۱۳۹۴ به دلیل آنچه که صدور حکم خلع ید توسط مرجع قضایی برای اراضی موسوم به

شهرک مسکونی شهرداری واقع در ورودی شهر جیرفت یاد می‌شد در محل گلزار شهدا و بلوار بهشت زهرا این شهر تجمع نمودند (www.daqiyanus.ir).

- اعتصاب ۴۰ نفر از کارگران شرکت نیرومان بخش خصوص اداره برق کرمان مقابل استانداری در ساعت ۹:۳۰ مورخه ۱۳۹۴/۹/۴ به علت عدم پرداخت حقوق و حق بیمه.

- اعتصاب ۳۰ نفر از کارگران بازنشسته شرکت فولاد کرمان مقابل استانداری در ساعت ۸:۰۰ مورخه ۱۳۹۴/۹/۸ به علت عدم پرداخت حقوق.

- اعتصاب کارگران معادن شهرستان‌های زرنند و کوهبنان در پی عدم پرداخت حقوقشان بودیم. کارگران معدن همکار شهرستان راور هم به دلیل تاخیر در پرداخت مطالبات و عدم پرداخت ۵۰ درصد حقوق ماه گذشته، امروز ۱۴ دی ماه ۱۳۹۴ (www.rangin-kaman.net).

- اعتصاب بازنشستگان صنعت فولاد استان کرمان اسفند ماه ۹۴ در اعتراض به صدور بیانیه خانه کارگر کرمان در دفاع از وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی مقابل اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان تجمع کرده و خواستار احقاق حقوق خود شدند. (www.minews.ir).

- اعتصاب کارگران شرکت سیمان زرین رفسنجان روز دوشنبه در اسفندماه ۹۴ ۱۳ اعتراض به اقدامات مدیریت این شرکت از جمله اخراج شماری از کارگران (www.iran-nabard.com).

- اعتصاب ۳۰ نفر از کارگران و کارمندان مخابرات کرمان مقابل اداره کل مخابرات استان در ساعت ۱۳:۰۰ مورخه ۱۳۹۴/۱۱/۱ به علت کم بودن حقوق (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۶۰ نفر از کارگران شرکت تکافن زیر مجموعه شرکت زغالسنگ کرمان مقابل استانداری در ساعت ۱۰:۲۴ مورخه ۱۳۹۴/۱۱/۲۸ به علت عدم پرداخت حقوق (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۳۰ نفر از کارگران بازنشسته شرکت فولاد کرمان مقابل استانداری در ساعت ۸:۰۰ مورخه ۱۳۹۴/۹/۸ به علت عدم پرداخت حقوق (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۱۵ نفر از کارگران صنف مغازه فروشان فرقه بهایی کرمان مقابل استانداری در ساعت ۹:۳۲ مورخه ۱۳۹۵/۱/۲۵ به علت تعطیلی مغازه توسط عوامل شهرداری (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۳۰ نفر از کارگران زغالسنگ پابدانا کرمان مقابل استانداری در ساعت ۱۱:۰۰ مورخه ۱۳۹۵/۱/۲۸ به علت عدم پرداخت حقوق و مزایا (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

- اعتصاب ۴۰ نفر کارمندان و کارگران شرکت‌های بیمه کرمان مقابل استانداری در ساعت ۸:۴۸ مورخه ۱۳۹۵/۲/۲۸ به علت افزایش عوارض شهرداری (بهره برداری از اخبار سازمان ناجا).

بحث و نتیجه گیری

با توجه به نتایج به دست آمده به نظر می‌رسد بحران‌های کارگری کرمان بطور قطع ریشه در سال‌های پیشین دارد و چنین فروکش‌های گسترده‌ای ممکن است نیز در آینده ادامه پیدا کند. بیشتر تحولات کارگری در کرمان به ترتیب اولویت مطالباتشان درحوزه: عدم پرداخت حقوق، عدم پرداخت حق بیمه، عدم استخدام و ورشکستگی کارخانه و کارگاه‌های تولیدی بوده که نارضایتی شغلی کارگران را در پی داشته است و مذاکراتی که نماینده اصناف کارگری با مسئولین سیاسی استان داشته باعث گردیده در بعض موارد با وعده پرداخت معوقات، اعتصاب آن‌ها پایان یابد. همانطور که اندیشمند امیل زولا و دان لابتوز می‌گویند ساعات طولانی کار، مزد ناچیز، رفتار اهانت بار کارفرما با کارگر و ناامنی شغلی برای کارگران از ویژگی‌های زندگی کارگران است. به عنوان مثال معدنچیان استان کرمان تقریباً هرگز روشنایی روز را نمی‌بینند. چون سحرگاه پیش از روشن شدن هوا، به اعماق معدن ذغالسنگ می‌روند و شامگاهان، که هوا کاملاً تیره شده است، به کومه‌های خود باز می‌گردند و آثار نویسندگان و روشنفکران کارگران را تحت تأثیر بسیار قرار داده. و این آگاهی‌ها باعث گردیده که کارگران در بعضی از مناطق استان کرمان شامل کارگران کارخانه ارگ جدید بم، معدن مس سرچشمه، شرکت فولاد کرمان، معادن زرنند، کوهبنان، بافت، شرکت کرمینت کرمان، شرکت آلیاژ فوژ گستر، کارگران مخبرات کرمان، کارگران معادن جیرفت، کارگران شرکت سیمان زرین رفسجان و سایر بخش‌های تولیدی و صنعتی کرمان شروع به تحصن کنند و این تحصنات باعث گردیده در بعضی از موارد مانند مطالبات کارگری گل گهر سیرجان، مطالبات کارگری کارگران ارگ جدید بم، مطالبات کارگران شرکت‌های داخلی استان در جلوی درب استانداری. نیروهای امنیتی را در برابر کارگران قرار دهد و برابر فرضیه‌های تدوین شده در فرضیه اول اثبات گردیده که کنش‌هایی که توسط کارگران جهت مطالباتشان در استان کرمان

صورت گرفته به صورت مسالمت آمیز و بدون خشونت بوده و پس از آن ساختارهای مدیریتی در کرمان در این امر نیز بی‌تقصیر نبوده است. عوامل اقتصادی و تحریم‌های ظالمانه توسط غرب باعث تغییر در ساختارهای کارخانه جات، شرکت‌های تولیدی و عدم استخراج مواد معدنی، باعث عدم پرداخت حقوق و دستمزد به موقع کارگران شده و در سال‌های گذشته، لایحه بودجه هر سال نسبت به سال قبل متورم‌تر شده و در نهایت هم به علت کسری‌های نهان و آشکار که وجود داشت کشور با کسری‌های عظیم روبه‌رو شده است. انتشار بی‌رویه اسکناس، استقراض از بانک مرکزی، افزایش بی‌رویه حجم نقدینگی، روش‌هایی هستند که تاکنون دولت‌های وقت و اکنون دولت روحانی، برای جبران کسری بودجه جاری خویش به کار بسته‌اند. به عبارت دیگر، این سیاست‌ها نیز در عمل به اتفاقات دیگری مثل تشدید تورم، بیکاری، فقر و افزایش رکود تولید و به ویژه افزایش مشکلات و عدم تأمین مایحتاج نیازهای روزمره خانواده‌های کارگران انجامیده است. همان‌طور که ملاحظه شد در فرضیه سوم در ساختار سیاسی جمهوری اسلامی بخشی از کارمندان دولت و مؤسسات عمومی غیردولتی را کارگران تشکیل می‌دهند. لکن در قوانین استخدامی ایران، معیار و ملاک روشنی برای تشخیص کارگران شاغل در بخش دولتی از غیر آنان ارائه نگردیده است. همچنین روشن شود که نه تنها معیارهای ثابت و نوعی برای تشخیص کارگران شاغل در بخش دولتی وجود ندارد، بلکه پراکندگی و سردرگمی عجیبی از لحاظ مقررات حاکم برای بخش عمومی خصوصاً کارگران وجود دارد. پیشنهاد می‌شود که یک قانون جامع اداری که در آن اقسام کارگران دولت و وضعیت حقوقی (استخدامی) حاکم بر هر گروه از آن‌ها دقیقاً مشخص شده باشد تصویب گردد و یا اساساً یک قانون استخدامی واحد وضع شود که هم کارگران بخش عمومی و هم کارگران بخش خصوصی را توأمان پوشش دهد.

پیشنادهای کاربردی

- فعال‌تر شدن نقش تشکلهای کارگری در جهت حفظ منافع کارگران و کمک به افزایش بهره‌وری کار و مشارکت در کنترل امور اقتصادی (از قبیل اتحادیه‌های کارگری، خانه کارگر، اصناف) و هم‌چنین نقش نمایندگان کارگری، که باعث بالا رفتن میزان رضایت مندی کارگران می‌گردد.

- مراکز انتظامی و اطلاعاتی در برنامه‌ریزی‌های خود جهت جلوگیری از تجمعات غیر قانونی که باعث سوء استفاده عناصر سودجو می‌گردد. تدابیر امنیتی و اطلاعاتی را

اتخاذ نمایند.

- برنامه‌ریزان و مدیران اقتصادی ضمن توجه بیشتر به قشر کارگر جامعه جهت ارتقاء سطح زندگی آنان اقدام لازم را بعمل آورند.
- ایجاد فضای مناسب جهت روابط کاری بیشتر بین کارگران و کارفرمایان و هم چنین روابط عاطفی که می‌تواند رضایت بیشتر کارگران را فراهم کند.
- ورود سریع نیروی انتظامی در مواقع ضرورت به صورت پوششی در کنش‌های کارگری که منجر به خشونت می‌شوند تا اینکه عناصر ضد انقلابی و سود جو اخبار امنیتی را به دنیا مخابره نکنند.
- تدبیر علمی و تشکیل اتاق فکر توسط مسئولین دست‌اندرکار نیروی انتظامی کرمان و دعوت از کارشناسان و نخبگان دانشگاهی، فرماندهان با تجربه و تحصیل کرده جهت استفاده از ایده‌ها و روش‌های جلوگیری از کاهش تنش‌های کارگری.

برای پژوهش‌های بیشتر پیشنهادات زیر مطرح می‌شود:

- در مورد ابعاد دیگر مطالبات استان کرمان از جمله، مطالبات، پرستاران و کشاورزان و سایر صنوف، تحقیق مفصل و عمیق‌تری صورت پذیرد.
- توجه به جایگاه شغلی کارگران معادن منطقه ویژه اقتصادی آرگ جدید بم، سیرجان و گل گهر و موقعیت و پایگاه اجتماعی آنان.

منابع

- بشیریه، حسین. (۱۳۷۴)؛ جامعه شناسی سیاسی. تهران. نشر نی.
- توسلی، غلامعباس. (۱۳۷۸)؛ جامعه شناسی کار و شغل. تهران، نشر سمت.
- توکلی خمینی، نیره. (۱۳۸۳)؛ جامعه شناسی صنعتی. تهران. نشر سمت.
- تقی لو، فرامرز. (۱۳۸۵)، بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی، تهران. فصلنامه سیاسی مسائل استراتژیک و بین المللی، شماره ۲.
- حسن پور، پیمان. (۱۳۹۱)؛ امنیت اجتماعی، تهران. نشر پژوهشکده تحقیقات راهبردی مجمع تشخیص مصلحت نظام.
- طاهری، ابوالقاسم. (۱۳۸۹)؛ روش تحقیق در علوم سیاسی، تهران، نشر قومس.
- عدی، توحید، عباسی، میرزا، طالبپور، محمدرضا. (۱۳۸۸). عوامل موثر بر اعتراضات کارگری استان یزد. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی. شماره ۱.
- قالیباف، محمد باقر. (۱۳۸۶)؛ حکومت ملی یا استراتژی توزیع فضایی قدرت سیاسی در ایران، تهران، نشر امیر کبیر.
- کی روزه. (۱۳۹۲)؛ تغییرات اجتماعی، ترجمه دکتر منصور وثوقی. تهران. نشر نی.
- گلینرال، ژان. (۱۳۸۶)؛ امنیت، پلیس و جرم، ترجمه اوسط جاوید زاده، علی. تهران. مجله امنیت، شماره ۳.
- لویز، گوستاوو. (مهرماه ۱۹۴)؛ تحقیق اتحادیه‌ها کارگران مکزیک، سایت قانون مدافعان حقوق کارگر.

- www.goftareno.ir
- www.irna.ir
- www.News.police.ir
- www.pajoohe.com
- www.mag-iran.com
- www.atmqom.blogfa.com
- www.mag-iran.com
- www.pishvand.com
- www.jonge- khabar.com
- www.etehadbinalmelali.com
- www.iran- nabard.com
- www.brwska.net
- www.dolatabahar.com
- www.kaleme.com
- www.rahekargarnews.wordpress.com
- www.sedayemellat.ir
- www.rah dana.com
- www.mojahedin.org
- www.daqiyanus.ir
- www.rangin.kaman.net
- www.minews.ir
- www.iran-nabard.com

